

צו וזרוז – אות ט"ז, אות מ"א Hating the Enemy who Hates You

1) דברים (פרשת ראה) – פרק יג, פסוקים ז-יב

(ז) כי יסיתך אחיך בן אמה או בנד או בתך או אשת חיקך או רעה אשר כנפשה בסתר לאמר גלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה ואבתיך. (ח) מאלהי העמים אשר סביבתיכם הקרבים אליך או הרחקים ממך מקצה הארץ ועד קצה הארץ. (ט) **לא תאבה לו ולא תשמע אליו** ולא תחוס עינך עליו ולא תחמל ולא תכסה עליו. (י) כי הרג תהרגנו ידך תהיה בו בראשונה להמיתו ונד כל העם באחרונה. (יא) וסקלתו באבנים ומת כי בקש להדיחך מעל יקוק אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים. (יב) וכל ישראל ישמעו ויראו ולא יוספו לעשות פדבר הרע הזה בקרבך.

2) רש"י (שם, פסוק ט) [וכ"כ רמב"ם - ספר המצות, לא תעשה י"ז; הל' ע"ז פרק ה, הלכה ד]
לא תאבה לו – לא תהא תאב לו, **לא תאהבנו**. לפי שנאמר (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך כמוך, את זה לא תאהב.

3) רמב"ן (שם, פסוק ט)

לא תאבה לו - לא תהא תאב לו, ולא תאהבנו, לפי שנאמר (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך, את זה לא תאהב, לשון רש"י מספרי (ראה סז). אבל בגמרא (סנהדרין סא ב) אמרו הא אבה ושמע חייב. **וכן הדבר, כי אבה לשון רצון**, ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם (להלן כג ו), לא רצה, לא אבה יבמי (להלן כה ז), ממה שאמר (שם) ואם לא יחפץ. והנה לא תאבה לו - בלב, ולא תשמע אליו - שתודה לו לומר כן אעשה אלך ואעבוד עבודה זרה שאמרת, והוא חייב מיתה בהודאתו. וכן דעת אונקלוס לא תקבל מיניה. ואלו הלאוין כמו ולא תתאוה ולא תחמוד (לעיל ה יח), שאם התאוה בלב עובר בלאו הראשון, ואם הוסיף לעשות כאשר חשב עובר גם בלאו השני.

4) שפת אמת – פרשת ראה, שנת תרמ"א

בפרשה של המסית צריך כל אדם להכין עצמו למצוה זו, **כי הוא ענין נכבד להיות מתפעל האדם להתהפך כרגע לשונא ממש ע"י ההסתה לקיים לא תחמול ולא תכסה**. ומכ"ש שזה קאי על היצה"ר וסט"א שהוא המסית ומדיח. **ואם נעשה האדם שונא ממש ע"י הסתה, יוכל להרוג אותו**. כמ"ש אח"כ כי הרוג תהרגנו ע"י השנאה כנ"ל. הרוג הוא בפרטות מה שמסית לו. ותהרגנו הוא לגמרי שע"י נסיון אחד זוכה להתקדש בכל. ועוד יידך תהי' כו' ויד כל העם באחרונה. פי' כמ"ש כל ישראל ערבים זה בזה. א"כ מכ"ש שמה שגובר א' והורג היצה"ר שבו, מזכה לכל ישראל שלא יהי' עוד כח להיצה"ר באותו דבר כמו מקודם. וזה עצמו צריך להוסיף כח לכל עובד ה' במה שיועד שע"י תגבורת שלו יחליש כח היצה"ר נגד כל ישראל כפי הכח של הנסיון:

5) ישראל קדושים – אות ה, ס"ק מג (ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע)

וכל נסיון הוא בענין חדש שלא נתנסה עדיין אדם מעולם בענין כזה, וכענין דוד עם בת שבע. אף דכבר נתנסה יוסף, שם לא היתה ראויה לו. ותקפו שלועז שם היה פנוי עם פנויה היתר גמור עד שהוצרך לישבע ליצרו למנוע עצמו על ידי השבועה ואין היצר תקפו כל כך כבדבר איסור וכמו שאמרו בסוף נדרים (צא:): מאי דכתיב (משלי ט', ט"ז) מים גנובים וכו' ובתוספות בטעם דגדול המצווה ועושה לפי שיצרו תקפו... **וכן כל הנסיונות שבכל דור ודור הוא בענינים מחודשים שעדיין לא נתגבר על זה שום אדם דצריך התגברות יותר לכבוש**. ואז נתחזק אצלו כח הסתתה בהמשכת היצר להיות כאורח. אף דעדיין היה כאחד המיוחד שבאדם וניתק בקל כחוט.

6) מסכת סוכה דף נב:

א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן יצר הרע מסיתו לאדם בעוה"ז ומעיד עליו לעולם הבא, שנאמר "מפניך מנער עבדו ואחריתו יהי' מנון" (משלי כט, כא), שכן באטב"ח של ר' חייא קורין לסהדה מנון.

7) מסכת בבא בתרא דף טז.

במתניתא תנא יורד ומתעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה.

8) תניא פרק יא [וע"ע בראשית חכמה – שער היראה, פרק ג] (ע"פ ר' איצ'לה בלאזר זצ"ל¹)
 אָמְרוּ רַז"ל: רְשָׁעִים מְלֵאִים חֲרָטוֹת...

9) ארץ צבי – פרשת ויצא, עמ' נג (ר' ארי' צבי פרומר זצ"ל הי"ד)

והנה בס' פנים יפות כתוב, דהיצה"ר שונא כ"כ לאדם שאפי' עריבות העבירה בשעתו לא ניחא ליה להנאותו, אך שאין לו עצה, דהרי רוצה להחטיאו, ע"כ בוחר הרע במיעוטו, עכד"ק. ולפי הנ"ל יתכן שבאמת אינו גורם לו שום הנאה חדשה ע"י החטא, רק מה שהיה מוכן לאדם בהיתר, והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו שיהיה באיסור, נמצא גמלהו אך רע ולא טוב כלל. (תרפ"ח)

10) במדבר רבה – פרשת פנחס, פרשה כא, סימן ד

"צָרוּר אֶת הַמְדִּינִים וְהַפִּיתָם אוֹתָם" (פנחס כה, יז), למה? "כִּי צָרְרִים הֵם לְכֶם" (פנחס כה, יח), מיכן אמרו חכמים: **בא להרגך השכם להרגו.** ר"ש אומר מנין שהמחטיא את האדם יותר מן ההורגו? **שההורג הורג בעולם הזה ויש לו חלק לעוה"ב, והמחטיא הורגו בעולם הזה ובעולם הבא.** שתי אומות קדמו את ישראל בחרב ושתים בעבירה המצרים ואדומים קדמו בחרב "אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אֲשִׁיג... אֶרִיק חֲרָבִי" (שמות טו), "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֲדָוָה לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶן בַּחֲרֵב אֶצְא לְקִרְאָתְךָ" (במדבר כ), ושתים בעבירה מואבים ועמונים. על אלה שקדמו בחרב כתיב "לא תתעב אדמי" (דברים כג, ח) "לא תתעב מצרי" (דברים כג, ח), אבל אלו שקדמו בעבירה להחטיא את ישראל "לא יבא עמוני ומואבי... גם דור עשירי... עד עולם" (דברים כג, ד).

11) חידושי הרי"ם על התורה – עבודת השי"ת, עמ' שמב²

(צעק בקול רם אשר זיעזע את כל אחד ואחד): הלא המחטיא את האדם קשה יותר מן ההורגו, ולמה לא יצעק האדם כאשר מחשבה זרה באה אליו, העלולה לאבדו משתי העולמות? **אם יבואו להרוג אדם יצעק על נפשו בכל כוחו, ואילו באים להחטיאו הוא שותק?** והעצה לקבל עול מלכות שמים ביהרוג ואל יעבור בכל יום, בוקר וערב וזה יציל אח הנפש.

12) בראשית (חיי שרה) – פרק כד, פסוק ס

וַיִּבְרְכוּ אֶת רַבֶּקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אַחֲתָנוּ אֵת הַיְי לְאֵלֶיךָ רַבֶּבָה וַיִּירֶשׁ זֶרְעֶךָ אֶת שְׂעָר שְׁנָאִיו:

13) הר צבי על התורה – פרשת חיי שרה (ר' צבי פסח פראנק זצ"ל, רבה של ירושלים)

ח"א דקדק שהיה להם לומר "אַחֲתָנוּ הַיְי לְאֵלֶיךָ רַבֶּבָה" ומאי "אַתְּ" דקאמרו?
 [ראה רשב"ם בשם ר' יוסף בר שמעון קרא שפירש: ממך יצאו אותם הבנים שנאמר בהם בשעת עקידה ויירש זרעך את שער אויביו].

ואפשר לומר שברכו אותה שתעלה במעלות רבות עד שהיא בעצמה תהיה שקולה כאלפי רבבה, כמו שמצאנו בשיר השירים רבה שמשו רבינו היה שקול כנגד ששים רבוא, וכן בגמרא בבא בתרא דף קכא: שיאיר בן מנשה היה שקול כרובה של סנהדרין.

¹ עיין בהמה ינחמוני – פרשת ראה, עמ' 88 (האדמו"ר מטאלנא שליט"א)

² מוסד הרי"ם לזין, נדפס בשנת תשס"ז